

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 19.11.2018
Sayı : 414

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gediz Havzası'nın Korunmasına İlişkin Kanun teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

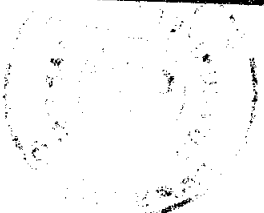
TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Çevre
Esas Komisyon	Tarım, Orman ve Köylere
Tarih :	03 Aralık 2018
	Esas No: 2/1377

Mahir POLAT
İzmir Milletvekili

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
20 Kasım 2018
Numara:

TBMM
GELEN EVRAK
20 Kasım 2018
No: 385992
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

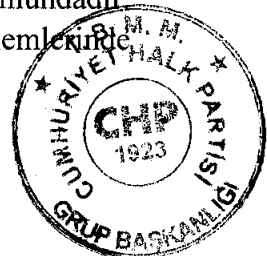
GENEL GEREKÇE

Ege Bölgesi'nde yer alan Gediz Havzası, Kuzey Ege, Susurluk ve Küçük Menderes Havzaları arasındaki sahayı kapsayan, sularını Gediz ve kolları vasıtasıyla Ege Denizi'ne boşaltan bir noktadadır. Bu havza, Türkiye genel yüzölçümünün % 2,17'sini oluşturmaktadır. Havzaya ismini veren Gediz Nehri, 275 km uzunluğundadır. Gediz Nehri'nin 175 km'si Manisa, 40 km'si Kütahya, 25 km'si Uşak, 35 km'si ise İzmir ili topraklarında bulunmaktadır. Toplamda havzası 17.034 km², yıllık ortalama su potansiyeli 2.270 hm³ veya 126 mm olarak hesaplanmıştır. Gediz Nehri, Gediz İlçesi'nin 26 km doğusundaki Murat Dağları'ndan doğar. Daha sonra Deli İniş (Kocaçay), Demrek (Demirci), Kum Deresi, Alaşehir ve Nif Deresi bu nehirle birleşir. Gediz Nehri'yle birleşen diğer akarsulardan en önemlileri; Kurşunlu, Tabak, Sart, Gencer, Yeniköy, Karaçalı, Irlanmaz ve Keçili'dir. Gediz Nehri, Salihli ve Menemen Ovaları boyunca devam ederek, bu ovalar için sulama suyu sağlamaktadır. Nehir, Foça ve Çamaltı Tuzlası'nın yanından Ege Denizi'ne dökülür.

Gediz Deltası'nın yaklaşık 20.400 km²'lik kısmı 1998 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla Ramsar Sözleşmesi Listesi'ne dahil edilerek, "Uluslararası Öne Sahip Sulak Alan" ilan edilmiştir. Ayrıca söz konusu alan 1981 yılından beri "SİT Alanı" statüsü taşımaktadır. Gediz Deltası sulak alan ekosistemi, temel olarak kuzeyden güneye doğru Kırdenez Lagünü, Homa Lagünü, Çamaltı Tuzlası, Çilazmak Lagünü, Ragıppaşa Dalyanı ve Kuzey Gediz Deltası'nı meydana getiren tatlı su ve tuzlu su çayırıklarından oluşmaktadır. Ancak Gediz Havzası'nın etrafında kurulan JES'ler, taşocakları ve Organize Sanayi Bölgeleri havzanın su değerlerine, endemik bitki türlerine ve doğal yaşama zarar vermektedir.

Gediz Havzası; çıktığı kaynaktan denize döküldüğü yere kadar istisnai evrensel değerleri olan jeolojik ve fizyografik alanlara, doğal güzellik açısından istisnai evrensel değeri olan doğal SİT alanlarına sahiptir. Murat Dağları'ndan doğan Gediz Havzası'nın doğduğu yerde birçok endemik bitki türüne rastlanmaktadır. Murat Dağı'nda 114 endemik tür bitki yaşamaktadır. Bu endemik türlerden 3 tanesi (Alyssum Davisiasum, Vervascum Coropilofium, Sedum Hispanicum ve Planifolium) yalnızca Murat Dağı'nda görülmektedir. Öyle ki Türkiye'de ve dünyada tanınmış ilaç firmalarından biri olan Roche, ilaç yapımında kullandığı bitkilerin bazılarını Murat Dağı'ndan temin etmektedir. Orta Gediz Havzası sahip olduğu fiziki ve beşeri koşullar nedeniyle pamuk, bağ, zeytin, tütün, susam gibi çok çeşitli tarım ürünlerinin yetiştiriciliğine uygundur. Yapılan araştırmalara göre, toprağındaki organik madde yüzdesi ile mikrobiyal faaliyetler arasında paralel bir ilişki mevcuttur. Mikrobiyal aktivitenin yüksek oluşu toprak canlılığının bir göstergesidir. Organik madde, toprağın iyileştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda bitkiler için besin kaynağı görevini de görmektedir. Özel bir firmanın 1989 yılında sözleşmeli olarak başlattığı Türkiye'nin ilk organik tarım projesi Göl Marmara'nın kıyısındaki Tekelioğlu Köyü'nde 3-4 çiftçi ile başlamış, sonraki yıllarda çiftçi sayısı 20'ye, daha sonra ise 40 çiftçiye kadar ulaşarak komşu köylerden Pazarköy, Poyrazdamları ve Karayahşi köylerinin de yıllar bazında bu projeye dahil edilmesi sağlanmıştır.

Türkiye'deki 14 uluslararası öne sahip Ramsar Alanı'ndan biri olan Gediz Havzası'nın korunması büyük önem taşımaktadır. Biyolojik çeşitlilik açısından çok zengin bir konuma sahip olan Gediz Havzası, kuşlar açısından da çok önemli bir alan konumundadır. Deltaya bu yönüyle "İzmir Kuş Cenneti" ismi verilmiştir. Deltada yapılan kuş gözlemlerinde

toplam 281 kuş türü tespit edilmiştir. Delta, Tuz Gölü ile birlikte Türkiye’de en fazla flamingonun konakladığı iki alandan birisidir.

Dünya Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Dünya Kültürel ve Doğa Mirasının Korumasına Dair Sözleşme, Bern Sözleşmesi gibi ülkemizin taraf bulunduğu sözleşmelere göre de Gediz Havzası gibi kültürel ve doğal miras alanlarının korunması gerekmektedir. Aksi durumda yörede flora ve fauna ile kültürel ve doğal miras yönünden tam bir yıkım gerçekleşecektir.

Ayrıca, İzmir’in içme/kullanma suyunun yüzde 40’ı, Manisa’nın ise tamamı Gediz Havzası’ndan temin edilmektedir. Havza’nın çevresinde son yıllarda jeotermal faaliyetlerin artması, havzaya yakın yerlerde işletilen taş ocakları ile sanayi tesisleri nedeniyle nehrin yeraltı sularının kalitesinde düşüşler yaşanmıştır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından 14.8.2017 tarihinde İzmir ve Manisa Valilikleri’ne gönderilen yazı, yaşanan sıkıntıları açıkça göstermektedir. Bölgede yeni jeotermal ve maden ruhsatı verilmemesi istenilen yazıda, Gediz Havzası yeraltı sularında yapılan çalışmalarda jeotermal faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştirildiği alanlarda arsenik başta olmak üzere metal ve yarı metal oranlarının içme/kullanma sularında limitlerin çok üstünde olduğunun ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Ülkemizde İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik gereği içme sularında arsenik sınır değerinin 10 ppb’den büyük olmaması gerekmektedir. Ancak, Gediz Havzası’nda 2015-2017 yılları arasında yapılan çalışmalarda yeraltı sularındaki arsenik oranının 39.7 ppb olarak tespit edildiği ifade edilmiştir. Yapılan 3 dönem izleme çalışmaları neticesinde sahalardaki 14 yeraltı suyu kütlesinde eşik değerin aşıldığı, bu değerin bazı kütlelerde 3000 ppb’nin üzerine çıktığı belirlenmiştir. Doğal olarak başta arsenik olmak üzere ağır metallerin su limitlerinde artması sonucu tarım ürünleri ve endemik bitki türleri zarar görmektedir.

Bu kapsamda bu kanun teklifi ile doğal çevresi nedeniyle büyük önem taşıyan Gediz Havzası’nın ve bu havza sınırlarına bütünleşik 17.034 kilometre alandaki doğal varlık ile yer altı sularının korunması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede bütünsel bir yaklaşımla havza düzeyinde koruma sağlayacak bir yönetim anlayışı egemen kılınmaya çalışılmakta, demokratik katılımı gözetilen katılımcı bir model yaşama geçirilmesi öngörülmektedir.

Bu kanun teklifi ile havza alanında doğal varlıklar ile uyumu gözetilmek koşulu ile kurulacak tanıtım ofisleri ve konaklama alanları dışında yerleşim yapı ve tesisi yapılmaması sağlanacaktır. Ayrıca; rüzgar, hidroelektrik, jeotermal ve benzeri enerji üretim tesisleri, kömür ve akaryakıt depoları, sanayi ve benzeri tesislerin Gediz Havzası ve çevresinde kurulmaması, taş, çakıl, mermer, kireç ocakları ve benzerlerinin açılmaması, bölgede maden arama ve işletme faaliyetleri de yürütülmemesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile; Gediz Havzası ile Ramsar Alanları'nın, doğal SİT alanlarının ve bu havzanın sınırlarına bütünleşik 17.034 kilometre alandaki doğal varlığın korunmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- Madde ile; Gediz Havzası Koruma Alanı'nın sınırlarının belirlenmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

MADDE 3- Madde ile; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak Gediz Havzası Koruma Planı'nın hazırlanmasına ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

MADDE 4- Madde ile; Gediz Havzası'nın korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve uzun devreli gelişme planına göre yönetiminde uygulanacak esaslar belirlenmiştir.

MADDE 5- Madde ile; Gediz Havzası'nın korunması, bu kapsamda yürütülecek faaliyetlere karar vermek üzere Gediz Havzası Koruma Kurulu oluşturulması ve bu kurulun üye ve diğer esasları düzenlenmiştir.

MADDE 6- Madde ile; Gediz Havzası Koruma Kurulu'nun yetki ve görevleri düzenlenmiştir.

MADDE 7- Madde ile; Gediz Havzası içerisinde yapılması yasak olan faaliyetler ile bu kapsamda uygulanacak cezalar düzenlenmiştir.

MADDE 8- Madde ile, kanunda hüküm bulunmayan durumlarda Milli Parklar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir.

MADDE 9- Madde ile, kanun çerçevesinde çıkarılacak ilgili yönetmelikler düzenlenmiştir.

MADDE 10- Yürürlük maddesidir.

MADDE 11- Yürütme maddesidir.

GEDİZ HAVZASI'NIN KORUNMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- Bu kanunun amacı, Gediz Havzası ile Ramsar Alanları'nın, doğal SİT alanlarının ve bu havzanın sınırlarına bütünlük 17.034 kilometre alandaki doğal varlığın korunması ve buna ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Bu kanun, ilk fıkrada belirtilen amaç doğrultusunda Gediz Havzası'nın korunmasına ilişkin yapılacak çalışmalar, uyulacak esaslar, alınacak önlemler, karar alma düzenekleri, sağlanacak eşgüdümü ve tabi olunacak hukuksal cezai hükümleri kapsar.

Gediz Havzası Koruma Alanı

MADDE 2- Gediz Havzası Koruma Alanı'nın sınırları, Tarım ve Orman Bakanlığı, Gediz Havzası'nı içine alan illerin valilikleri, belediyeleri, ilgili sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerinin görüşleri de alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na belirlenir.

Gediz Havzası Koruma Planı

MADDE 3-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak, Gediz Havzası Koruma Alanı'ndaki doğal varlığı ve ekosistemi koruyacak şekilde Gediz Havzası Koruma Planı hazırlanır. Planın çevresel etkileri ve alınacak önlemler planlama aşamasında değerlendirilir. Gediz Havzası Koruma Planı bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde hazırlanır.

Genel ilkeler

MADDE 4- Gediz Havzası'nın korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve uzun devreli gelişme planına göre yönetiminde uygulanacak esaslar şunlardır:

- a) Havzanın doğal değerleri, çevreye uyumlu olarak korunur ve geliştirilir.
- b) Havza alanına ilişkin düzenlemelerde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın görüşü alınmak suretiyle bu kanun hükümlerine göre hazırlanan uzun devreli gelişme planı esasları uygulanır.
- c) Havza alanlarında doğal varlık ile uyumu gözetilmek koşulu ile kurulacak tanıtım ofisleri ve konaklama alanları dışında, yerleşik yapı ve tesis yapılamaz; rüzgar, hidroelektrik, jeotermal ve benzeri enerji üretim tesisleri, kömür ve akaryakıt depoları, sanayi ve benzeri tesisler kurulamaz; taş, çakıl, mermer, kireç ocakları ve benzerleri açılmayacak; maden arama ve işletme faaliyetleri yürütülemez.

Gediz Havzası Koruma Kurulu

MADDE 5- Gediz Havzası'nı korumak, bu kapsamda yürütülecek faaliyetlere karar vermek üzere Gediz Havzası Koruma Kurulu oluşturulur.

Kurul İzmir, Manisa, Kütahya, Uşak Valileri, Tarım ve Orman Bakanlığı İl Müdürleri ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürleri, İl Özel İdareleri, Belediye Başkanları, Gediz Havzası

sınırları içerisinde bulunan İlçe Belediye Başkanları, akademisyenler ile baro temsilcilerinden oluşur.

Gediz Havzası Koruma Kurulu'nun çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na belirlenir.

Kurulun yetki ve görevleri

MADDE 6- Gediz Havzası Koruma Kurulu, Gediz Havzası'nın doğal değerlerinin çevreye uyumlu olarak korunması ve geliştirilmesiyle yetkilidir.

Koruma Kurulu, havza alanına ilişkin düzenlemelerde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın görüşünü almak suretiyle hazırlanan uzun devreli gelişme planı esaslarını uygular ve denetler.

Gediz Havzası Koruma Kurulu, havza alanlarında doğal varlık ile uyumunu gözetmek koşulu ile kurulacak tanıtım ofisleri ve konaklama alanları dışında yerleşik yapı ve tesis yapılmasına; rüzgar, hidroelektrik, jeotermal ve benzeri enerji üretim tesisleri, kömür ve akaryakıt depoları, sanayi ve benzeri tesisler kurulmasına; taş, çakıl, mermer, kireç ocakları ve benzerlerinin açılması ile maden arama ve işletme faaliyetlerinin yürütülmesine izin vermez.

Kurul, Gediz Havzası Koruma Alanı içinde yerleşik yapı ve tesis kuranlar; rüzgar, hidroelektrik, jeotermal ve benzeri enerji üretim tesisleri, kömür ve akaryakıt depoları, sanayi ve benzeri tesisler açanlar; taş, çakıl, mermer, kireç ocakları ve benzerlerini açanlar; maden arama ve işletme faaliyetlerinde bulunanlar ile bu alanda ateş yakan, doğaya, suya zarar verecek alanlara moloz döken, yasa dışı biçimde su bırakan kişi ve kuruluşlar ile ağaç kesenler hakkında gerekli denetimleri yapmak, idari para cezası uygulamak ve suç duyurusunda bulunmakla yükümlüdür.

Yasaklar ve cezalar

MADDE 7- Havza sınırları içerisinde belirlenen yerlerde ateş yakmak veya izin verilen yerlerde yakılan ateşi söndürmeden mahallini terk etmek, her türlü yakıcı madde atmak, anız veya benzeri bitki örtüsü yakmak yasaktır. Bu eylemlerde bulunanlar hakkında, eylemin ağırlığına göre iki yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hüküm olunur.

Havza sınırları içerisinde doğaya, suya zarar verecek alanlara moloz dökenler ile yasa dışı şekilde havzaya atık su bırakan işletmeler beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ormanı kasten yakanlar, yüzyıllık ağaçları kesenler beş yıldan on yıla kadar hapis cezasına mahkum edilir.

Bu kanunda hüküm bulunmayan durumlar

MADDE 8 –Bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 9- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, Gediz Havzası Koruma Kurulu'nun görüşleri alınarak en geç altı ay içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 10 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

